

ALLERZIELEN

door NANNIE v. WEHL.

Het kerkhof ligt een eind van de stad af. Men kan 't bereiken langs enkel straten maar ook langs een weg, gaande door het Bosch, een heerlijken, rustigen weg die almaar stiller wordt, die almaar meer hen, die dezen weg gaan, voorbereidt op de stilte van het kerkhof, op de rust der dooden.

Wie de stad verlaat, en den boschweg betreedt, leidende naar het kerkhof, voelt zich op den langen stillen weg steeds meer één met zijn dooden, waar hij heengaat; voelt zich steeds meer afglijden den loodzwaren mantel der kleine levensbeslommingen — en als hij verre is op den weg en in de diepte der laan vóór hem het kerkhofhek ziet opdoemen, dan is 't hem, als was er niets op deze wereld dan stilte en rust, graven en weemoed.

Neen, de wilde smart kent niet zij, die den langen weg door 't bosch neemt, om naar het kerkhof te komen. Weemoed slechts voelt zij, omdat ze mist, wie daar in de graven liggen.

Doch oproerig schreien, wanhopig smeeken, en kermen om hun terugkomst, ze kent 't niet. Daar achter haar is de stad met al zijn drukten en zorgen — voor haar aan 't einde van 't boschpad, 't kerkhof met zijn kalme, vredige, oneindige rust.

Zal ze terugwenschen, wie daar voor goed werden heengedragen — zal ze hen terugwenschen in de drukkende zorgen, den zwaren strijd van 't leven?

Hoog heffen de kale boomen zich en bouwen, gansch in de lucht, een boog, waaronder de meisjesgestalte, zoo klein onder de rijzende boomen, voortschrijdt. Ze is beladen met een zwaren last van herfstbloemen en onder 't loopen wiegelen de witte bloemen rustig op en neer, op en neer, zwarter makende het doffe zwart van haar kleed, frisscher en teerder de lichte bos van haar wangen.

Twee graven wachten haar.

Haar ziele ijlt vooruit, op 't oogenblik toe, dat ze zoolang gebeid heeft, dat ze knielen zal op grootmoeders graf, op oom Roberts graf.

„Oom Robert,” fluistert ze, „ge hebt vele weken op me moeten wachten, eer ik komen kon. Maar, ge weet 't wel, hoe de stad en haar duizend zorgen me vasthoudt, altijd door. Noode slechts kon ik vandaag ontsnappen — maar nu moest 't toch. Op Allerzielen, oom Robert, zullen er velen bij vele graven knielen — en zou ik dan niet daar zijn? Bloemen heb ik, witte herfstbloemen, ge hielt er altijd zoo van — ook voor grootmoeders graf heb ik ze.

Nooit, nooit heb ik kunnen denken, dat 't me zoo te moede zou zijn. Zie, ik schrei niet, omdat ik naar uw graf ga. Ik schrei niet, omdat ik naar grootmoeders graf ga —

Twee graven te bezoeken op Allerzielen, leek me vreeselijk toe, toen ik er nog maar één had, op 't stille kerkhof aan 't einde der laan — en nu, oom Robert, nu zou ik er drie wenschen! Oom Rob, *gij* hadt nog wel kunnen herstellen en zoudt met moed en blijdschap 't zware leven weer zijn ingegaan — en *ik* zou zóó, zóó blijde geweest zijn — waarom zijt *gij* dan gestorven, oom Rob — en niet mijn lieveling, waar ik iederen keer weer opnieuw den Hemel en een rustig graf voor afbid?

Ach, oom Robert, wanneer zullen *drie* graven daar zijn, voor mij? Wanneer? Waarom niet eer? Zie, zoo-vele dingen heb ik te vragen en *gij*, oom Robert zijt daar niet meer, om me dat alles te zeggen —

Neen, neen, voor uzelf wensch ik u niet terug — maar voor mij.”

En nu komt daar oom Robert aan. Onder de kale boomen nadert hij met vlugge schreden zijn hooge gestalte teekent zich steeds scherper af tegen den doezeligen achtergrond van 't Novemberwoud.

Een kleine schok gaat 't meisje door de leden, een schok van blijde herkenning: dat is oom Robert, dat is zijn hooge gestalte, zijn vlugge stap, zijn vriendelijk ge-laat. In 't volgend oogenblik weet ze, dat 't niet waar *kan* zijn, maar haar verlangende ziel aanvaardt de begoocheling. Ja, ja, 't is oom Robert, oom Robert, die niet heen is geweest. Het kerkhof, 't graf, *dat* was begoocheling! Dit niet! dit niet! Zie, oom Robert nadert. Straks zal hij haar hand vatten en zeggen: „Waar gaat mijn klein meiske heen? Zal ik wat voor haar dragen? Waarom heeft ze zwart aan? Foei, ze weet immers dat oom Robert geen zwart wil zien, voor zulk een jong ding!”

De gestalte gaat voorbij. 't Was oom Robert niet. En 't meisje schikt zich weer in de werkelijkheid met een droef zuchtje, doch 't was toch wél heerlijk, eventjes heel eventjes zóó echt van vervlogen tijden te droomen.

Uit de groote, wuivende bos asters valt een klein bosje violetjes, los er tusschen gestopt.

Ze bukt zich en raapt op. 't Waren grootmoeders lievelingsbloemen, 't is voor haar graf.

„Och grootmoeder,” fluistert ze, „ik kon nog niet meer violetten krijgen dan deze. 't Is nog zoo vroeg in den winter. Doch deze zijn dan ook allen voor u! Ge behoeft ze niet te deelen! — Gave God, dat ik de helft op dat andere graf mocht leggen, want mijn lieveling heeft ze ook zoo gaarne! O, gansch een violettenoogst zal ik brengen naar zijn graf, als 't maar daar is, daar aan 't einde van de laan!

Grootmoeder, ge waart oud — doch *gij* hadt nog wel wat kunnen blijven — en wat hadt ge mij dan gelukkig gemaakt! Och, waarom zijt ge heengegaan, en is hij gebleven, mijn arme lieveling!

Wanneer, wanneer zal ik 's morgens bij het ontwaken, niet meer behoeven te denken, 't eerst aan hem, die den dag met een zucht van ellende begint?”

Wanneer zal ik 's avonds, bij 't naar bed gaan, weten, dat hij rustig, zonder pijn, zonder folterende gedachten, slinmert in de stilte van 't kerkhof —

Nu aanvaardt hij den nacht met een wanhoopskreet, omdat er wéér, wéér een dag volgt! Ach, grootmoeder, was ge toch maar hier om ons beiden te bemoedigen —”

En nu komt grootmoeder daar aan. Haar gebogen gestalte gaat rustig voorwaarts onder den hooggedragen boog der kale boomen en een blijde schok van herkenning doortrilt het meisje.

Och, alles is begoocheling — maar begoocheling is zoet! En daarom is 't werkelijk grootmoeder, die nadert.

Toch zijn er twee graven, die wachten aan 't einde der laan — de witte bloemen voor 't eene, de violetten voor 't andere — ja, 't is wel zeker, dat ze gaat naar het graf van haar lieveling en dat grootmoeder daar aankomt!

De gestalte is voorbij en grootmoeder was 't niet. Maar de begoocheling is zoet geweest. Even, even is 't schoone verleden ternggekeerd — nu dient 't heden aanvaard.

Stiller wordt 't boschpad. De boomen gaan wijder nit-eenstaan, zoodat de grijze hemel zichtbaar wordt, een breede strook, afgeteekend door bingende populierstammen met menig dor blad; achter die rijen boomen verdicht zich 't wond. Donker, donker ligt 't daar, de zwarte stammen druipen van vocht, wat is de grond vol dorre blaren.

De mist wordt dikker. Uit 't wond snipen de vale mistsnieren nader op den straatweg, verhullen het einde van den weg, het kerkhofhek; sniten zich achter 't meisje aaneen, zoodat ze in een grooten, stillen kring is, van mist en drnipende boomen — Niets, niets is er meer op de wereld dan rust en stilte en donzen, nadersluipende mist, mist, die de gedachte dempt en dooft — en dan zijn spel speelt —

Nu is 't meisje aan den nevel overgeleverd — en haar bren aan de begoocheling.

Ja, ze gaat naar 't graf van haar lieveling. Eindelijk is dan 't oogenblik gekomen.

Niet weer zal ze 's morgens behoeven te vragen: „Hoe rijst de dag voor hem?” Niet weer zal ze 's avonds zuchten: „Hoe gaat hij den nacht in?” Niet weer zal ze bij een scherpe windvlaag moeten huiveren en denken: „Is mijn lieveling in dit weer? Pijnigt de wind hem — geeselt de konde ruwe wind zijn borst, zal ik weer hooren van bloed en doodsbenaardheid?” Niet weer zal ze zien den brandenden blik in zijn oogen, brandend van verlangen naar het einde — niet meer zal ze bemerken de doodelijke vermoeidheid van zijn ingezonken gelaat — een vermoeidheid, waar geen rust voor is dan die van 't graf.

O, ze gaat naar het graf van haar lieveling! Deze violetten zijn voor hem — gansch een oogst van violetten zal ze hem brengen!

Ze versnelt haar schreden — En nu maakt zich uit den voorgrond van mist een gestalte los — haar lieveling komt daar aan.

„Neen, neen,” zegt 't meisje op vasten toon: „Neen, dit is weer niet waar. Dit is begoocheling, zooals daar net. Oom Robert en grootmoeder waren 't niet — en dat had ik gewild.

Mijn lieveling is 't ook niet — neen, neen —”

De gestalte komt weder en 't is haar lieveling. Hij blijft voor haar staan —

Doch deze ontgoocheling is te wreed om te lijden, deze werkelijkheid te hard om te aanvaarden. Het meisje kijkt toornig in het gelaat dat haar aanziet. Wat behoeft deze haar te onttrekken aan de zoete mijmering, waarin ze voortliep, wat behoeft deze te vertragen haar komst aan 't graf van haar lieveling —

Met booze, koele blikken staart ze in de oogen vóór haar, die even hun blik van brandend verlangen hebben verloren en met glans van blijdschap het meisje aanzien.

En ze beseft, dat ze moet herkennen, dat ze moet dragen de wreede ontgoocheling, moet aanvaarden de harde werkelijkheid: dat 't waarlijk nog haar lieveling is, die vóór haar staat, en zijn vermoeid, ingezonken gelaat tot haar wendt — en dat dit voor hem altijd nog erger is dan voor haar —

Dan herkent ze. En ze zegt, met doffe stem: „Kind, wat doe je hier in dien doodenden mist —”

Ze voelt, dat er een onbegrijpelijke inconsequentie is in haar denken van nu, vergeleken bij daar straks.

„Des te beter zoo de mist doodend ware,” klinkt 't opeens luid in haar gedachten, en dan, voelend zich niet meer in toom te hebben, zegt ze kort: „Adieu” en wijkt voor hem uit.

Met haastige schreden gaat ze verder, het hoofd gebogen over haar bloemenlast en hij staart haar na met even een medelijdend lachje, want hij heeft aan haar stem gehoord, dat ze zal gaan schreien —

„'t Is Allerzielen —” finistert hij — Ja, ze schreit. Heete tranen druppelen neer op de witte bloemen, op de violetten.

Schreiend gaat ze 't hek van 't kerkhof binnen, haar van tranen overstromd gelaat verbergend in de wnivende bloemen, dat de hekwachter haar tranen niet zien zal.

Hij ziet ze toch, doch zonder eenige ontroering. Daar komen er zoovelen schreiend 't hek binnen, vandaag, op Allerzielen.

Toch waren deze tranen bitterder en heeter dan allen, die op Allerzielen vloeiden — want ze waren geschreid om den levende, en niet om de doodden.